

Meerjarenplan gemeente Heerenveen

Deel 1

Inhoudelijke uitwerking van de
focusonderwerpen uit de raadsagenda en de transities uit het hoofdlijnenakkoord.

Inhoudsopgave

Inleiding

Over het meerjarenplan

Aan welke transities werken wij

- De zorgtransitie
- De sociale transitie
- De circulaire transitie
- De woontransitie
- De ruimte transitie
- De energietransitie
- De overheidstransitie

Overige focusonderwerpen

- Bestaanszekerheid
- Cultuur

Bijlagen

- Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) per transitie

Inleiding

Voor u ligt de inhoudelijke uitwerking van de focusonderwerpen en de transities. Dit is een tussenstap richting de financiële uitwerking die voor de zomer 2023 volgt.

We hebben gekozen voor deze tussenstap zodat we u in vroegtijdig stadium meenemen op welke wijze het college aan de slag wil met de onderwerpen en u richting kunt geven. Wanneer u instemt met deze uitwerking, maken we inzichtelijk welke financiële middelen nodig zijn. In de meerjarenplanning deel 2 leggen wij deze financiële uitwerking aan u voor. Dan hebben we ook inzichtelijk welke overige opgaven financiën vragen zodat u een integrale afweging kunt maken.

Uitwerking van de raadsagenda en het hoofdlijnenakkoord

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 heeft u een raadsagenda opgesteld met vijf focusonderwerpen. Daarnaast heeft het college een hoofdlijnenakkoord opgesteld met daarin tien transities.

De onderwerpen uit de raadsagenda

In de raadsagenda heeft u vijf onderwerpen opgenomen waar u de focus op wilt hebben. Het gaat hierbij om

- duurzaamheid
- wonen en volkshuisvesting
- dienstverlening
- cultuur
- bestaanszekerheid

Een deel van deze onderwerpen vallen binnen de transities die het college heeft benoemd. We stellen voor deze onderwerpen en transities samen te voegen. Het gaat hierbij om duurzaamheid, wonen en volkshuisvesting en dienstverlening.

De onderwerpen cultuur en bestaanszekerheid worden niet samengevoegd met een transitie. Die worden als afzonderlijk focusonderwerp de komende jaren opgepakt.

De onderwerpen uit het hoofdlijnenakkoord

In het hoofdlijnenakkoord heeft het college tien transities beschreven die de komende jaren op ons afkomen. Een transitie is een structurele verandering van de maatschappij die het resultaat is van grote ontwikkelingen op bijvoorbeeld het gebied van economie, technologie of een sociaal-culturele ontwikkeling.

Het college ziet de volgende transities op zich af komen:

- **De zorgtransitie:** de beweging naar positieve gezondheid, preventie, eenvoud en eigen regie.
- **De sociale transitie:** de beweging naar een nieuw sociaal netwerk en burgerinitiatieven en de beweging naar gelijke kansen voor iedereen, een sterk sociaal weefsel, toegang voor iedereen en actief burgerschap.

- **De woontransitie:** de beweging naar groeien en versnellen, naar meer regie bij de overheid. De beweging naar volkshuisvesting.
 - Via deze transitie werken we ook aan het onderwerp wonen en volkshuisvesting uit de raadsagenda.
- **De circulaire transitie:** de beweging naar een samenleving zonder verspilling. Van afval naar grondstof en een leefbare toekomst voor iedereen.
 - Via deze transitie werken we ook aan het onderwerp circulaire economie (duurzaamheid) uit de raadsagenda.
- **De ruimte transitie:** de beweging naar een afgewogen inrichting van de schaarse ruimte waar water, klimaat, natuur, milieu, bereikbaarheid een plek moeten krijgen zodat de ruimte toekomstbestendig en leefbaar blijft.
 - Via deze transitie werken we ook aan de onderwerpen biodiversiteit en klimaatadaptatie (duurzaamheid) uit de raadsagenda.
- **De energietransitie:** de beweging naar nieuwe vormen van energieproductie en energiegebruik, naar schone energiebronnen.
 - Via deze transitie werken we ook aan het onderwerp energietransitie (duurzaamheid) uit de raadsagenda.
- **De overheid transitie:** de beweging naar echt werken van buiten (vanuit de samenleving) naar binnen. Het verkleinen van de kloof tussen inwoner en politiek. De beweging naar een nieuwe balans tussen inwoner, markt en overheid.
 - Via deze transitie werken we ook aan het onderwerp dienstverlening uit de raadsagenda.

Keuzes maken lijkt noodzakelijk

De inhoudelijke uitwerking van de raadsagenda en het hoofdlijnenakkoord is ambitieus. Daarnaast zijn er nog andere opgaven die financiële middelen gaan vragen. Het college gaat er vanuit dat er keuzes gemaakt moeten worden en dat niet alles mogelijk is dat we u nu voorleggen.

We vragen u dan ook bij de behandeling van het meerjarenplan deel 2 keuzes te maken wat we wel en wat we (nu nog) niet gaan doen.

Over de opbouw van het meerjarenplan

Het meerjarenplan wordt u in twee delen aangeboden.

Deel 1

In dit eerste deel van het meerjarenplan hebben wij voor de twee focusonderwerpen uit de raadsagenda en de zeven transities uit het hoofdlijnenakkoord een uitwerking gemaakt op welke wijze we de komende jaren aan de slag gaan met deze thema's.

In het meerjarenplan hanteren we een vaste opbouw met daarin de volgende blokken:

- Visie op het onderwerp
- Aan welke strategische doelen werken wij
- Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken
- Relatie met de strategische agenda
- Wat leggen we aan de gemeenteraad voor
- Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken

Op deze wijze maken we per onderwerp inzichtelijk welke doelen we hebben, welke effecten we nastreven en welke inspanningen we hiervoor oppakken.

Deze uitwerking vormt de bestuurlijke focusagenda voor de komende periode.

Deel 2

In het tweede deel van het meerjarenplan maken we daarnaast inzichtelijk hoeveel financiële middelen er nodig zijn voor ieder onderwerp en laten we zien hoeveel financiële middelen er beschikbaar is. Ook hebben we dan in beeld gebracht wanneer u welke besluiten kunt verwachten.

Op deze manier bent u in staat een integrale afweging te maken welke middelen u wilt opnemen in de begroting 2024. De ambities zijn hoog en de middelen zijn beperkt. Dit betekent dat u dan keuzes moet maken.

Het tweede deel van het meerjarenplan wordt op 13 juli 2023 in de gemeenteraad besproken.

Aan welke transitie werken wij

1. De zorg transitie

Gezond welzijn vernieuwen

Gezond zijn is meer dan 'niet ziek zijn'. Dat is de filosofie achter positieve gezondheid. Gezond zijn betekent ook dat je kan omgaan met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. En dat je zoveel mogelijk zelf de regie houdt. Omdat het gezondheidssysteem de komende jaren erg verandert, zoeken we samen naar manieren om ons welzijn in de toekomst te verzekeren.

Onze visie is:

Het gezondheidssysteem verandert door demografische ontwikkelingen en stijgende kosten. We willen een gezonde, vitale en weerbare samenleving. Door de basis te versterken kunnen we de nog beschikbare zorg op de juiste plek inzetten en optimaal benutten. We versterken het sociale netwerk in de wijk door te investeren en anders te organiseren met als doel de vitaliteit, weerbaarheid en participatie van onze inwoners te vergroten.

De transitie is:

We maken een beweging van zorg naar meer gezondheid en preventie. We maken minder gebruik van intramurale zorg en lossen meer op in de wijk. We gaan daarbij uit van vertrouwen en minder controle. We werken samen op basis van verbinding en niet op basis van concurrentie .

Aan welke strategische doelen werken wij:

- Minder inzet van professionals door organiseren van juiste zorg op de juiste plek.
- Sterkere ketensamenwerking in het voorliggend veld voor alle doelgroepen.
- Toekomstbestendig en beheersbaar stelsel om zorg te kunnen blijven bieden aan wie dat echt nodig heeft.
- Een gezondere fysieke en sociale leefomgeving.

Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:

- Bij alle herinrichtingen vindt een toets plaats op een gezonde, fysieke en sociale leefomgeving.
- In 2030 wordt 80% van de huidige hulpvragen voorliggend opgelost.
- In 2030 zijn alle schoolpleinen in het PO en VO vergroend.
- Het aantal vrijwilligers die actief zijn in de buurt neemt met 10% toe.
- Ondersteuning en hulp is meer te vinden in eigen wijk/dorp.
- De binnen- en buitensportvoorzieningen zijn in balans en is voor iedereen beschikbaar.
- In 2030 voldoet 75% van de doelgroep 18+ aan de combinorm sport en bewegen.
- Vanaf 2026 stabiliseren de uitgaven in de Wmo.
- Per 2025 is er 1 strategisch partner in het voorliggend veld voor verbinding.
- Tenminste 1 Wmo maatwerkvoorziening lossen we voor 50% van de huidige cliënten voorliggend op. We zien daarbinnen een beweging van individu naar collectief.

Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Werken aan Heerenveen als banenmotor en regionaal voorzieningencentrum. • Gezond en veilig op kunnen groeien en doorgroeien naar een fatsoenlijk verrijkt bestaan. • Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving (ook als het even niet meer lukt). • Zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen.
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Woonzorgvisie Ontwikkelingen sport en bewegen Uitgangspunten inkoop Wmo en pilots Uitgangspunten herijking voorliggend veld en pilots Monitor
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Monitor voorliggend veld • Woonzorgvisie (in samenhang met de sociale transitie) • (herziene) Inkoop Wmo inclusief pilots • Herijking voorliggend veld sociaal domein breed inclusief pilots • Herziene visie op sport en bewegen • Inventarisatie en samenhang relevante inspanningen uitvoeringsprogramma's en landelijke regelingen (GALA/brede Spuk) inclusief analyse

2. De sociale transitie

Meedoen aan de samenleving

Iedere inwoner heeft toegang tot gelijke kansen en kan meedoen. Zij/hij heeft daarmee perspectief op het gebied van gezondheid, onderwijs en werk. Hiertoe werken we aan een gemeenschap waarin mensen elkaar vertrouwen en eigenaarschap tonen voor het creëren van een kansrijke (opvoed)omgeving. Wij willen vanuit een gezamenlijke visie met onze maatschappelijke partners en inwoners werken aan een sterk sociaal weefsel in onze dorpen en buurten, zodat onze inwoners zich verbonden voelen met elkaar en vanuit vertrouwen met elkaar samenleven.

We starten deze transitie met de jeugd en hun gezinnen. Voor hen betekent deze transitie dat we de slogan 'It takes a village to raise a child' in de praktijk gaan brengen. Wij geloven dat deze beweging een van de fundamenteën is voor een toekomstbestendig stelsel van ondersteuning voor de jeugd. Uiteindelijk moet dit er toe leiden dat elk kind zich naar vermogen ontwikkelt. Inhoudelijke prioriteiten liggen bij opgroeien tot zelfredzaamheid, veerkracht & balans van jeugdigen en gezinnen (positieve gezondheid) en bij veiligheid. Bestaanszekerheid van de gezinnen is daarvoor een voorwaarde.

Leidende principes:

Werken vanuit de bedoeling in beleid én uitvoering

Cocreatie en lerende setting op alle onderdelen waar dit waarde toevoegt

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Versterken onderlinge verbondenheid, vertrouwen en veiligheid samenleving. • Versterken eigenaarschap van inwoners voor de eigen buurt. • Professionals, ouders en andere inwoners vormen een sterk netwerk rondom de Heerenveense jeugd. • Dit netwerk creëert een omgeving waarin elk kind zich naar vermogen kan ontwikkelen (brede ontwikkeling).
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• Scholen zijn een (inclusieve) leef-, leer- en zorggemeenschap waar onderwijs, talentontwikkeling en zorg samenkomt. • Minder thuiszitters en minder voortijdig schoolverlaters. • Jeugd is veerkrachtiger. • Gezinnen ervaren meer balans draagkracht-draaglast. • Minder middelen-gebruik door de jeugd (alcohol en drugs).
Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Gezond en veilig op kunnen groeien en doorgroeien naar een fatsoenlijk verrijkt bestaan. • Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving (ook als het even niet meer lukt).
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Aansluiten bij nieuw beleid voor bestaanszekerheid Plan van aanpak (inhoudelijke) verkenning proeftuinen Overzicht hoe de monitoring wordt ingericht en wat daarvoor nodig is Verkenning voor gezinnen Visie * Maatschappelijke effecten

	* Een scherpe en begrenzen visie in samenhang met programma ruimte/dienstverlening (brede welvaart en participatie) wat wij verstaan onder een sterk sociaal weefsel; (Uit deze visie kunnen dan indicatoren worden afgeleid voor de prioritaire maatschappelijke effecten die we beogen op het gebied van bijvoorbeeld verbondenheid, vertrouwen en veiligheid)
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Het gezamenlijk opstellen van een visie sociaal weefsel, een (intern) visietraject (met input van deskundigen/friskijkers) en ook met leidende principes, zoals bijvoorbeeld: we kiezen voor vertrouwen; elke inwoner mag zelf regie voeren over zijn leven; we sturen door middel van dialoog en samen leren. Onderdeel van de visie is: welke ruimte krijgen inwoners om een eigen invulling te geven aan sterkere dorpen en buurten? • Onderzoek en plan: versterken bestaanszekerheid gezinnen (bestaanszekerheid en gezondheid). • Proeftuinen School als inclusieve gemeenschap (PO, VO en MBO), pedagogisch partnerschap, normaliseren. • Inzet aanjager(s) normaliseren, pedagogisch partnerschap en ketensamenwerking • 'Meetinstrumenten' ontwikkelen t.a.v. normaliseren, netwerksamenwerking, pedagogisch partnerschap, veerkracht, balans, bestaanszekerheid, financiële vaardigheden. • Leergemeenschap met partners, jeugdigen en ouders opzetten. • Implementatie Toekomstscenario jeugdbescherming (veiligheid). • Implementatie aanpak opgroei in een kansrijke omgeving (OKO) (gezondheid). • Aanbod mentale weerbaarheid geïntegreerd in curriculum onderwijs of STORM (gezondheid). • Randvoorwaarden creëren om de zowel de inspanningen op capaciteit als op kwaliteit als op manieren van werken mogelijk te maken.

3. De circulaire transitie

Toonaangevend in circulaire samenleving

Recycling, ken je die kreet nog? Hij is wat achterhaald. Tegenwoordig denken we circulair. En wij hebben de ambitie circulair toonaangevend te worden in Nederland. Dat vraagt wat van ons. Niet alleen dat we innovatieve bedrijven een plek bieden, maar ook dat dit circulaire denken terugkomt in álles wat we doen.

Op deze manier dagen we anderen uit om hetzelfde te doen en anticiperen we tijdig op nieuwe ontwikkelingen. Toonaangevend worden vraagt van ons de lenigheid om anderen in te halen, het lef om in de wind te durven lopen en het doorzettingsvermogen om dit tot het einde vol te houden. Stuk voor stuk eigenschappen die ons als sportgemeente niet vreemd zijn.

Onze visie:

Wij zetten ons in voor een wereld zonder verspilling van waardevolle producten en schaarse grondstoffen. Een wereld waarin alles dat we maken, (in)kopen, of gebruiken een blijvende functie houdt als product of grondstof. Wij gaan voor een wereld waarin producten van nu, grondstoffen voor later zijn. Waar circulair denken, doen, leven ontwerpen en ondernemen het nieuwe normaal is. En waarbij iedereen kan meedoen. De schaarste aan grondstoffen en onze wens voor een leefbare toekomst voor iedereen maakt onze inspanning hierop noodzakelijk.

Het onderdeel circulaire samenleving maakt deel uit van thema duurzaamheid in de raadsagenda. Daar wordt het circulaire economie genoemd.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Inwoners produceren geen afval meer en hebben minder bezit, door hergebruik en deelinitiatieven. • Bedrijven ondernemen circulair met nieuwe circulaire verdienmodellen en werken samen in de keten om kringlopen te sluiten. • We creëren een innovatief ecosysteem waarin vernieuwende concepten ontwikkeld worden die wereldwijd oplossingen bieden voor de circulaire transitie. • De gemeentelijke organisatie is zelf toonaangevend in circulariteit via inkoop en beleid.
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• In 2025 benaderen we de VANG-doelstelling van 30kg restafval per inwoner. • In 2026 zijn 10 circulaire (bewoners)initiatieven ontplooit. • In 2030 is circulariteit geborgd en zichtbaar binnen onderwijsprogramma's . • In 2030 hebben 100 bedrijven circulariteit doorgevoerd in bedrijfsvoering, proces of vastgoed. • Er is een cultuur van vernieuwing en innovatie met nieuwe samenwerkingsverbanden vanuit de keten. • Werklocaties van de gemeente worden duurzaam en circulair (her)ontwikkeld (circulaire bedrijventerreinen). • Nieuwbouw gemeentelijk vastgoed wordt optimaal circulair ontworpen en ontwikkeld. • Per jaar minimaal 10% van inkoop omzetten naar circulair. • Circulariteit wordt verankerd in al het gemeentelijke beleid. • Heerenveen is vanaf 2024 herkenbaar als Circular Valley (communicatie in- en extern).

	• De voortgang van de circulaire transitie wordt actief gemonitord. • De gemeente werkt sterk samen in het (Europese) circulaire netwerk. Hiermee wordt voor lobby, financiering en profilering gezorgd.
Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Werken aan Heerenveen als banenmotor en regionaal voorzieningencentrum • Bouwen aan toekomstbestendige woningen en gebouwen • Zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Circulair ambachtscentrum Uitgiftecriteria Haskerveen Selectie en uitgiftebeleid Klaverblad Noordoost Inkoopbeleid Subsidieregeling duurzaamheid en circulariteit voor sport- en bewonersverenigingen en een stimuleringsfonds Voortgangsrapportage/monitor circulaire samenleving
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• We faciliteren en initiëren waar mogelijk lokale initiatieven voor circulaire toepassing van huishoudelijke of gemeentelijke afvalstromen - zoals bermgras, apart inzamelen consumentenelektronica en een vervolg op de luiercampagne. • Lobby landelijk beleid - VNG platform ketenoptimalisatie. • Diftar+ verder vervolmaken o.a. voorlichting anderstaligen. • Zwerfafvalprogramma schoon belonen voortzetten. • Circulair ambachtscentrum (als onderdeel van de NTCP campus). • Realiseren van een handleiding circulariteit en een subsidieregeling voor sport- en bewonersverenigingen. • Circulariteit zichtbaar maken in alle evenementen met bijvoorbeeld een fonds en vastleggen in nieuw evenementenbeleid. • Middels het Knooppunt, F4/IPF en andere netwerken onderwijsprogramma's en aansluiting op arbeidsmarkt sturen naar circulair. • We inspireren ondernemers middels bijeenkomsten en leggen actief verbindingen tussen partijen. • Gemeente acteert als launching customer van nieuwe innovaties. • Europese fondsen worden actief verkend voor innovaties in de gemeente. • We zoeken actief naar passende samenwerkingsverbanden buiten onze gemeentegrenzen die onze gemeentelijke bedrijven versterken of onze ketens sluitend maken. • Uitgiftecriteria Haskerveen opstellen met circulariteit opgenomen. • KNO en andere werklocaties circulair (her)ontwikkelen. • Bij gebiedsontwikkelingen circulair ontwerpen inbedden door te starten met pilotprojecten. • Havenkantoor Akkrum wordt in 2023 circulair aanbesteed. • Gemeentehuis wordt circulair ontworpen en ingericht. • In 2023 wordt circulariteit een criterium in ons inkoopbeleid. • Van de grote inkooptrajecten worden jaarlijks minimaal 10% circulair ingekocht.

- Voor decentraal inkopen <€40.000 wordt een checklist circulariteit opgesteld, die bij opdrachtbevestiging gecheckt moet worden.
- We inspireren inkopers in de organisatie en we leiden ze op/begeleiden ze bij circulair inkopen.
- Circulariteit wordt een criterium in als ons nieuwe beleid, zoals vitale logies, woonvisie, etc.
- Onze bedrijfsvoering wordt circulair met o.a. afvalscheiding, gebruik van mokken etc.
- Objecten in gemeentelijk eigendom worden niet meer tot 0 afgeschreven, alles heeft een restwaarde.
- Uitvoeren communicatieplan met doel inspireren met o.a. website in huisstijl, social media, nieuwsbrief, bijeenkomsten en interne communicatie.
- Alle inkooptrajecten worden vastgelegd in de Friese inkoopmonitor.
- Huishoudelijk afval monitoren we middels VANG doelstelling.
- We maken een overzicht van de activiteiten die rondom bedrijven spelen, gaan dit actief monitoren en de goede voorbeelden delen via communicatie Circular Valley.
- Jaarlijks informeren we de raad middels een overkoepelende circulaire monitor.
- Lid van relevante netwerken Chemport en VCF.
- Europese lobby voor wetgeving, financiering en positionering.

4. De woontransitie

Huisvesting voor iedereen

In een bloeiende samenleving kun je goed wonen. Maar het oplossen van de krapte op de woningmarkt is ingewikkeld en vraagt tijd. Tijd die woningzoekenden vaak niet hebben. Met het programma 'huisvesting voor iedereen' willen we snelheid maken, meerdere groepen bedienen, gebouwen verduurzamen, de woongemeente van het noorden zijn of worden én hierop de regie houden.

Met deze transitie wordt ook het onderwerp wonen en volkshuisvesting uit de raadsagenda opgepakt.

De transitie:

De beweging naar groeien en versnellen. Meer regie bij overheid, volkshuisvesting. Voor deze transitie binnen volkshuisvesting is een regierol van de gemeente noodzakelijk. Deze rol is nieuw. Als gevolg hiervan verandert de huidige werkwijze op het gebied van o.a. beleid, wet- en regelgeving, monitoring (en bijbehorend onderzoek), handhaving en (bij)sturing. We gaan onderzoeken en experimenteren welk instrumentarium hierbij passend en helpend is. Zowel de hoeveelheid als de aard van het werk zijn omvangrijker en complexer geworden binnen deze regierol. Onze organisatie moet hiervoor toegerust worden en in stelling worden gebracht. Daarnaast vraagt groei en versnelling van woningbouwrealisatie om het aanpassen van processen én versterking uitvoeringskracht in de organisatie.

Onze visie:

Wij willen leefbare wijken waarin huidige en toekomstige inwoners (o.a. van elders) een dak boven het hoofd hebben op een plek die passend is bij ieders behoefte voor nu en in de toekomst. Het hebben van een "thuis" is een eerste levensbehoefte. Als gemeente Heerenveen nemen we hierin een sturende/regisserende rol.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Een woningvoorraad en woonomgeving passend bij de duurzame klimaatopgave. • Een beter betaalbare woningmarkt. • Woningzoekenden van het hier en nu, de toekomst en van elders willen we sneller aan een passende woning helpen. • Een gevarieerder aanbod van verschillende woonvormen en woonomgevingen. • Een toekomstbestendiger woningaanbod, rekening houdend met ontwikkelingen (Lelylijn, Deltaplan, energieschaarste, klimaat). • Versterking van sociale cohesie en leefbaarheid in woon- en leefomgeving.
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• 2/3e van nieuwe woningen zijn betaalbaar (NHG 2022). • Minimaal 30 % van de totale Woningvoorraad sociale huur. • Wachtijd voor een huurwoning is < 18 maanden. • Gezonde bandbreedte verkooptijd woning (CBS). • Jaarlijks komen er netto 300 woningen bij. • Een passend voorzieningen niveau (CBS, FSP). • Woontevredenheid is hoger dan het gem. van onderzoek FSP. • 20% afname aantal buurtbemiddeling en overlast in 2030. • Positief migratiesaldo (10% per 2030). • In 2050 alle woningen aardgasvrij.

Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Bouwen aan toekomstbestendige woningen en gebouwen • Zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen.
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Diverse uitwerkingen m.b.t. realisatie woningbouw ontwikkelingen (BKP, VVGB, stedenbouwkundige plannen, bestemmingsplannen, exploitatieovereenkomsten etc.) Diverse uitwerkingen m.b.t. versterking sociale cohesie en leefbaarheid in woon- en leefomgeving (o.a. projecten i.h.k.v. fonds vitale kernen) relatie met zorgtransitie en sociale transitie Nieuwe woonvisie Nieuw grondbeleid Strategische grondpositionering (wet voorkeursrecht gemeenten) Nieuwe verordening en bestemmingsplan Kamerverhuur Convenant sociale huur Verstedelijkingsstrategie (i.h.k.v. Novex-gebied –rondom Lelylijn tracé) Connectie met ruimte transitie Actieplan uitvoering nieuwe woonvisie Divers instrumentarium waarmee de gemeente regie wil voeren op de volkshuisvesting en woningmarkt Ontwikkeling dashboard wonen (o.a. op realisatie)
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Nieuwe Woonvisie • (Meerjarige) Prestatieafspraken • Regie instrumenten onder andere verordeningen (o.a. doelgroepenverordening, kamerverhuurverordening etc.) • Nationale Prestatieafspraken • Verstedelijkingsstrategie ihkv Novex-gebied (rondom Lelylijn trace) (connectie programma Ruimte) • Regionale Woondeals inclusief monitoring • Grondbeleid • Strategische grondpositionering (wet voorkeursrecht gemeenten) • Fonds vitale kernen • Lobby op cofinanciering (bijv. WBI en mobiliteitsfonds) • Intergemeentelijke lobby's bijv. Heerenveen-West • Adaptief programmeren • Actieplan uitvoering Woonvisie • Convenant Sociale Huur • Ontwikkelen en realisatie woningbouw • Dashboard woningbouwprogrammering • Dashboard monitoring realisatie • Toetsing, en toezicht en handhaving: o.a regie instrumenten, handhaving kamerverhuur, drugspanden, ondermijnende activiteiten en brandveiligheid publieks-, woon- en combinatiegebouwen

5. De ruimte transitie

Landschap in balans

We maken bewuster en integraler onze keuzen - dus minder ad-hoc.

We vergroten onze kennis en netwerken en houden rekening met klimaat en natuur. Samen met onze inwoners werken we zo stap voor stap aan onze kernkwaliteiten en lange-termijn doelen.

Onze visie:

Ontwikkelingen in Heerenveen dragen bij aan de omgevingskwaliteit. We sturen hier op door bodem, water, ecologie, landschap en erfgoed als leidende principes te gebruiken in onze afwegingen.

Zo houden we balans tussen de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van de fysieke leefomgeving.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Een klimaatbestendig(er) inrichting van de ruimte waarin water en bodem sturend zijn. • Vergroting van de biodiversiteit door hierop te sturen bij inrichting en beheer. • De omgevingsvisie is de basis voor al ons ruimtelijk beleid en handelen. • Ruimte voor (nieuwe) ontwikkelingen en stimuleren dat deze de kwaliteit van de directe leefomgeving actief versterken. • De historie, identiteit en waarde(n) van onze leefomgeving is beter herkenbaar en inspireert en enthousiasmeert bewoners en bezoekers. • Duidelijker profilering van gebieden voor recreatie en toerisme.
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• In 2030 zijn 25% van de knelpunten m.b.t. wateroverlast en hitte weggenomen. • Water en bodem zijn vaste wegingscriteria bij ruimtelijke inrichting en beheer. • Minder verharding (openbaar en privaat). • Meer aandacht voor klimaatrobuust (ver-) bouwen. • In 2030 is een deel van de groenblauwe dooradering ingericht. • Biodiversiteit is vast uitgangspunt bij inrichting- en beheeropgaven. • 20% van de knelpunten in het lokale natuurnetwerk zijn aangepakt. • Bepalende kern-kwaliteiten uit de omgevingsvisie zijn per gebied bekend en worden uitgedragen. • We werken met een 'beoordelingsladder' voor interne én externe ruimtelijke ingrepen. • We stemmen af en werken samen met provincie, waterschap en andere gemeenten. • We werken samen met (lokale) partijen om onze maatschappelijke doelen te realiseren. • We enthousiasmeren > 100 huishoudens/ondernemers . • De eigen identiteit van deelgebieden is uitgewerkt en zichtbaar gemaakt. • Inwoners en bezoekers waarderen ons landschap met een 7+ . • Sterker verbinding van netwerk (water)routes voorzieningen en partijen. • Faciliteiten in de openbare ruimte passend bij de doelgroep.

Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • We zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen. • We versterken de kwaliteit en veerkracht van het landelijk gebied. • We werken aan Heerenveen als banenmotor en regionaal voorzieningencentrum • We bouwen aan toekomstbestendige woningen en gebouwen. • We zorgen er voor dat onze jonge inwoners gezond en veilig op kunnen groeien en doorgroeien naar een fatsoenlijk verrijkt bestaan
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Vaststellen (uitvoerings)programma klimaatadaptatie Groenstructuurvisie Watertakenplan Natuurnetwerkkaart / beleid biodiversiteit Beleid t.a.v. natuurinclusief bouwen en slopen (waaronder het gemeentehuis) Programma Veenweide (met visie, werkplan, koersdocument en gebiedsplan) Afronding eerste delen van het omgevingsplan Nota scenariostudie Lelylijn
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Implementeren van & werken volgens principes Omgevingswet • Opstellen en in gebruik nemen instrumentarium Omgevingswet • Monitoren en actualiseren bestaand RO beleid t.a.v. de nieuwe opgaven/transities • Regionale samenwerking NOVEX (FPLG/BOVI/Lelylijn/F4..) • Gemeentelijke strategie stikstof • Visie en uitvoering veenweidegebied • Opstellen landschapsbiografie • Opstellen gebiedsuitwerkingen • Opstellen visie bodem en ondergrond • Vaststellen en uitvoering geven aan Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie • Maatregelen beheersing opwarming oppervlaktewater • Kaders inrichting en beheer OR • Verminderen verharding • Lokale knelpunten natuur inzichtelijk • Afbouwplan gebruik gif en bestrijdingsmiddelen door de gemeente • Afspraken lokale partijen over natuur-inclusieve landbouw en ecologisch bermbeheer

6. De energie transitie

Energie van morgen

Met de zoektocht naar nieuwe vormen van energieproductie en energieverbruik zijn we allemaal al wel een tijdje bekend. We noemen dit de energietransitie. Het zal misschien wel de grootste uitdaging zijn om deze verandering van onderop te laten ontstaan. Want nieuwe vormen van energie opwekken zijn vaak kostbaar in aanschaf en leveren pas op termijn geld op. Wie vragen we dit risico te nemen? Waar past dit wel of niet? En hoeveel tijd geven we onszelf, nu alles als gevolg van schaarste en geopolitieke instabiliteit steeds duurder wordt?

Een stevige balans tussen mens, leefomgeving en economie staat bij ons op 1, met als doel een klimaatbestendige gemeente te zijn. Daarom werken we aan de transitie naar schone energiebronnen. Dit doen we niet alleen, maar samen met iedereen in onze lokale maatschappij.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Meer besparing en duurzame verwarming in de Gebouwde Omgeving. • Meer duurzaam opgewekte elektriciteit en toekomstbestendige energie-infrastructuur. • Meer duurzame mobiliteit. • Verduurzaming energiegebruik in de industrie.
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• In 2030 is 20% van de gebouwen aardgasvrij. • Duurzame warmtebronnen zijn goed beschikbaar. • In 2030 is 26% energie bespaard t.o.v. 2018. • In 2030 is 50% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. • Gemeente gebruikt 100% duurzame energie. • Gemeente vraagt 50% duurzame energie bij inkoop van diensten en producten. • Energie besparing in openbare ruimte. • Duurzaam energiegebruik bedrijven. • Duurzaam energiegebruik maatschappelijke organisaties. • 100% van de huishoudens met energie armoede heeft toegang tot (financiële) hulp en advies. • In 2030 is 70% van de benodigde elektriciteit duurzaam opgewekt in de gemeente. • In 2030 zijn er geen knelpunten in de (terug-) levering van energie (elektriciteit). • Belanghebbenden zijn 100% in de gelegenheid op te participeren in de veranderende leefomgeving. • De gemeente zet 100% van de inkomsten zonneparken in voor stimuleren lokale duurzame initiatieven en projecten. • De gemeente heeft een platform ontwikkeld met als doel vergroten van participatie en draagvlak, benutten goede ideeën en/of creatie met lokale samenleving. • Visie op duurzame mobiliteit in 2030. • Verduurzamen mobiliteit gemeentelijke organisatie. • Energiebesparing en verduurzaming energiegebruik.
Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Werken aan Heerenveen als banenmotor en regionaal voorzieningencentrum. • Bouwen aan toekomstbestendige woningen en gebouwen • Zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen.

Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Wijkuitvoeringsplannen (zeven in de komende jaren) Duurzaamheidsfonds Beleidsnotitie energie armoede Eigen vastgoed verduurzamen (energieneutraal, klimaatadaptief, circulair), dit wordt per project aan de raad voorgelegd Visie duurzame mobiliteit
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Totstandkoming Wijkuitvoeringsplannen (WUPs). • Ondersteuning bij uitvoering WUPs. • Onderzoek en pilots naar bijv. waterstof, geothermie, aquathermie, groen gas, zonthermie. • Voorlichting en hulp aanpak eigen woning. • Continueren energiecoach en voorlichting. • Stimuleren isoleren. • DIHP (Duurzaam integraal huisvestingsplan schoolgebouwen). • IHP Gemeentehuis. • Eigen vastgoed energieneutraal. • Jaarlijkse inkoop voor eigen energiegebruik. • Onderzoeken inkoopproces overige diensten en producten. • Openbare verlichting op LED. • Kantoorgebouwen op label C. • LEEF experiment Bedrijventerrein Heerenveen Zuid. • Onderzoeken mogelijkheden voor ondersteuning bij verduurzaming van maatschappelijke organisaties. • Aanpak Energiearmoede opstellen en uitvoeren (evt. Fixteam). • Meer duurzaam opgewekte elektriciteit en toekomstbestendige energie-infrastructuur. • Actueel zonneparkbeleid in uitvoering. • Inventarisatie ruimte voor extra opwek tbv doel 2030 (zon en wind). • Regioanalyse (energielandschap) netwerkcongestie, met scenario's 2030, balanceren vraag en levering, nut en noodzaak hubs en prioritering. • Implementeren regioanalyse via pilots. • Waterstof: onderzoek naar kansen opslag, waterstoftankstation, drager duurzame energie bedrijven. • Friese afstemming en lobby midden- en laagspanning (Liander), hoogspanningsnetwerk (380kV TenneT). • LEEF MKB Zuid pilot netcongestie. • Communicatiecampagne Heerenveen eenvooreengroener. • Participatie en lokaal eigendom (beleid/B57regels opstellen). Samen aan Friese Energie Tafel. • Ontwikkeling en openstellen duurzaamheidsfonds. • Ontwikkelen platform / community / klankbordgroep. • Continueren communicatiecampagne, inzet ambassadeurs. • Uitvoeringsagenda duurzame mobiliteit opstellen en uitvoeren (o.a. elektrisch rijden, laden in openbare ruimte, stimuleren OV, verkeer in centrum/ fietsvoorrang).

	• Stimuleren duurzame mobiliteit eigen werknemers.• Eigen vloot is al 100% duurzaam.• Gemeente (EZ) ondersteunt verduurzaming energie industrie (provincie is bevoegd gezag).

7. De overheidstransitie

De dienstverlenende overheid

Over de transitie:

Dit betreft de beweging om als overheid van buiten naar binnen te denken en te doen. Met als doel de lokale democratie te versterken en de kloof tussen burger en politiek te verkleinen door samen met inwoners en ondernemers en maatschappelijke organisaties te werken aan maatschappelijke opgaven. De lokale overheid zoekt een nieuwe balans in de relatie met de samenleving, met inwoners, ondernemers en de markt. De lokale overheid is daarin vaak een onderdeel in een groter netwerk waarin gezamenlijk aan maatschappelijke opgaven wordt gewerkt. Afhankelijk van de opgave bepalen we als lokale overheid onze rol; deze kan variëren van regisserend, verbindend of faciliterend.

Bij elke rolinvulling is een goed samenspel van bestuur, samenleving en organisatie van belang.

Onze visie:

Wij willen als gemeente Heerenveen een sterke en slagvaardige overheid zijn die zich verantwoordelijk voelt voor de veiligheid, gezondheid en brede welvaart van onze inwoners en ondernemers. We werken vanuit de verwachtingen en behoeftes van de samenleving, waarbij we toegankelijk en betrouwbaar zijn en oog hebben voor de menselijke maat. We werken hiertoe voor, samen en naast de ander. Om de veranderingen waar te kunnen maken moeten we onze bedrijfsvoering versterken. De bedrijfsvoeringsmiddelen zijn nu niet voldoende om de gewenste dienstverlening mogelijk te maken. We richten ons bij het verbeteren van de bedrijfsvoering op het ontwikkelen van mensen, processen, informatievoorziening en (digitale)systemen. We willen een inclusieve overheid zijn waar elke inwoner en ondernemer zich goed geholpen voelt, onafhankelijk van de gevraagde dienst en onafhankelijk van de zelfredzaamheid van de aanvrager.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• We zijn meer gericht op de verwachtingen en behoeftes van inwoners en ondernemers nu en in de toekomst. Zo is onze dienstverlening vraaggericht. • We behandelen (complexe) vragen meer samenhangend en werken hiervoor procesgericht en over de grenzen van afdelingen heen. • We pakken (eenvoudige) vragen daar waar het kan efficiënter en digitaal op. • We richten participatie processen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen in, passend bij onze rol en de opgave
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• 75 % van de inwoners en ondernemers is tevreden over de dienstverlening in de gemeente Heerenveen in 2025. • 75 % van de inwoners en ondernemers heeft vertrouwen in de gemeente Heerenveen als betrouwbare samenwerkingspartner in 2025. • 75 % van de inwoners en ondernemers is tevreden over de bejegening in de gemeente Heerenveen in 2025. • 80% van de meervoudige complexe (aan)vragen worden behandeld met 1 aanspreekpunt per 1 januari 2026. • 80% van de dienstverlenende processen is eind 2026 lean ingericht en sturing vindt plaats op zowel efficiency als klanteneffect.

Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Bouwen aan een toekomstbestendige organisatie.
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Visie en kaders dienstverlening met plan van aanpak Jaarlijkse monitoring via de reguliere P&C op resultaten en inspanningen Monitor op de maatschappelijke effecten: tevredenheid, vertrouwen en bejegening en één aanspreekpunt bij meervoudige complexe vragen (1-meting Motivaction) Monitor op het lean inrichten van de processen evaluatie en vervolgaanpak dienstverlening
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Kaders stellen voor de dienstverlening én bedrijfsvoering om daarmee te borgen dat aan uitgangspunten wordt voldaan • Procesgericht werken doorontwikkelen. Voor meervoudige complexe vragen over afdelingen heen én met de samenleving. Voor eenvoudige processen zo lean mogelijk: efficiënt en digitaal. Waarbij proces voor inwoners vooraf helder is en navolgbaar • Kanaalsturing wordt zo georganiseerd dat het voor inwoners duidelijk is waar ze met hun (aan)vraag terecht kunnen. • Datagedreven werken ontwikkelen en zo beter gebruik maken van de data voor innovatieve oplossingen meer waarde creëren voor de samenleving • Leren en ontwikkelen: deze manier van werken in de dienstverlening vraagt andere kennis, vaardigheden en (persoonlijk) leiderschap • Informatisering en basisadministraties zijn het fundament voor de moderne dienstverlening • Participatie door ontwikkelen waarmee we de juiste doelgroepen bereiken op wie de ontwikkelingen in de samenleving directe impact hebben. Alsmede de stakeholder waarmee we maatschappelijke opgaven samen oppakken.

8. Bestaanszekerheid

Het verzachten van de gevolgen van bestaansonzekerheid en het stimuleren van meedoen in de samenleving is de doelstelling van dit onderwerp uit de raadsagenda.

Te bereiken door voldoende regelingen die eenvoudig, toegankelijk, begrijpelijk en vindbaar zijn voor de inwoner.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Een leven lang leren voor jong en oud. • Ervaren betere gezondheid. • Meer bestaanszekerheid. • Meer banen (banenmotor van Friesland) en arbeidsmobiliteit
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• Meer deelnemers sport, recreatie en cultuur • Helpt minder kinderen in armoede • Minder gebruik minimaregelingen • Aantal uitkeringen gemiddeld 1.100 • Werkloosheid en werkgelegenheid op landelijk percentage • Minimaal 200 banen met loonkostensubsidie • Taakstelling beschut werk vullen
Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Gezond en veilig op kunnen groeien en doorgroeien naar een fatsoenlijk verrijkt bestaan. • Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving (ook als het even niet meer lukt).
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Kaderstellend debat rondom bestaanszekerheid Nieuw beleid bestaanszekerheid Toekomstperspectief Caparis
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Pilot basisbanen We starten een pilot basisbanen. Hiermee willen wij mensen die moeite hebben om op eigen kracht aan het werk te komen extra kansen bieden. Het gaat daarbij om mensen die al geruime tijd een bijstandsuitkering ontvangen en voor wie doorstroming naar regulier werk niet mogelijk is. Wanneer deze pilot succesvol blijkt, vragen we per 2024 structureel budget aan. • Re-integratiebudget Beschut werk is voor mensen die alleen in een 'beschutte' omgeving onder aangepaste omstandigheden kunnen werken. Dit omdat zij bijvoorbeeld een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking hebben. De taakstelling beschut werk is verhoogd. Daarom zijn de huidige financiële middelen voor begeleiding niet meer voldoende. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor reïntegratie van nieuwe- en oudkomers. We vragen per 2024 meer budget aan..

	• Inburgering en vroegsignalering Inburgering en vroegsignalering zijn beide wettelijke taken. Via inburgering begeleiden we nieuwkomers zodat zij snel mee kunnen doen aan onze samenleving en aan het werk kunnen komen. Het budget dat we hiervoor hebben is onvoldoende om deze taak goed uit te voeren. Dit geldt ook voor vroegsignalering. Via vroegsignalering willen we voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie. Daarom stellen we voor het budget voor Inburgering en voor Vroegsignalering vanaf 2024 te verhogen. • Perspectief Caparis Om duurzame instroom te kunnen garanderen en daarmee de toekomst van het bedrijf komt er een nieuw voorstel.
--	---

9. Cultuur

Cultuur is een belangrijk onderdeel van de Heerenveense samenleving, het biedt mensen plezier, vrijetijdsbesteding, nieuwe inzichten en draagt bij aan zelfontplooiing en ontmoeting. Cultuur kan je roeren, cultuur doet iets met je.

Daarnaast draagt een goed cultureel aanbod bij aan de levendigheid van het centrum, van de dorpen en de wijken. Cultuur geeft een impuls aan het toerisme en de economie van Heerenveen én cultuur draagt in belangrijke mate bij aan de vitaliteit en welzijn van de samenleving.

Aan welke strategische doelen werken wij:	• Versterken van de slagkracht van de culturele sector door samenwerking te bevorderen en het culturele aanbod zichtbaar te maken. • Verbreding van de doelgroepen die participeren in cultuur. • Versterken van de waarde van cultureel erfgoed en onderscheidende culturele initiatieven. • Versterken van zowel de actieve als de passieve deelname aan cultuur vanuit een dwarsdoorsnede van de samenleving. • Versterken van de levendigheid en aantrekkingskracht van de gemeente als woon- werk- en recreatieplaats.
Welke maatschappelijke effecten willen we bereiken:	• Een dwarsdoorsnede van onze samenleving participeert zowel actief als passief aan cultuur. • Aantal culturele activiteiten binnen het cultuurkwartier: 25 . • Een tevredenheidsscore van het cultuurkwartier en haar activiteiten van rapportcijfer 7. • Minimaal 3 nieuwe terugkerende culturele activiteiten binnen de gemeente. • Ieder kind doet mee met 2 activiteiten uit het cultuurmenu. • Kindfondsen bereik naar 80%.
Relatie met de strategische agenda:	Via dit programma werken we aan de volgende lange termijn doelen: • Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving (ook als het even niet meer lukt).
Wat leggen we aan de gemeenteraad voor:	Businesscase cultuurkwartier Cultuurkwartier Pilot cultuurfonds evaluatie Pilot cultuurfonds
Welke nieuwe inspanningen willen we hiervoor oppakken:	• Cultuurkwartier: Vanuit de G1000 is de clustering van culturele partijen rondom het Ernst van Harenplein ontstaan. We onderzoeken samen met de culturele partners (museum Heerenveen, bibliotheek, Posthuis Theater en Ateliers Majeur) op welke wijze we deze clustering kunnen realiseren. De ontwikkeling van het cultuurkwartier is -naast een fysieke clustering- ook een onderzoek naar de functie van cultuur in onze samenleving. Dit omvat meer dan alleen het dorp Heerenveen, cultuur is voor iedereen en moet voor iedereen toegankelijk zijn.

	In 2023 ontvangt u een business case waarin we beschrijven op welke wijze het cultuurkwartier vorm kan krijgen en hoeveel dit kost. Binnen deze businesscase is ook de verhuizing van de bibliotheek opgenomen. • Cultuurfonds: In 2023 starten we een pilot cultuurfonds. Via dit fonds willen we cultuurinitiatieven in de samenleving stimuleren. Dit doen we omdat cultuur een belangrijke bijdrage levert aan de versterking van de sociale cohesie en het samenbrengen van de samenleving. We zetten voor deze pilot de ontvangen coronagelden van 120.000 euro in. In 2025 evalueren we het fonds.
--	---